

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht nr.11 - 1977

(Tijdvak van 1-11-1977 t/m 30-11-1977)

I N H O U D

Nr. 1363.870

	Blz.
De herdenking van de Oktoberrevolutie: eenheid in verscheidenheid	1
CPN-delegatie bij herdenking Oktoberrevolutie in Moskou	10
CPN-werklozenwerk op laag pitje	13
CPN en de gezondheidszorg	15
Vierde congres IKB: een "Socialisties Blok"	17
Rechts-extreme groeperingen: de Nederlandse Volksunie	22
Zuidmolukkers	24

DE HERDENKING VAN DE OKTOBERREVOLUTIE: EENHEID IN VERSCHEIDENHEID

De herdenking van de zestigste verjaardag van de Oktoberrevolutie is voor de Sowjet-Unie en haar getrouwen ongetwijfeld de belangrijkste gebeurtenis geweest van dit jaar. Vele bijeenkomsten en conferenties zowel in de Sowjet-Unie als daarbuiten waren gewijd aan de betekenis ervan en in de vele partijperiodieken werden artikelen erover gepubliceerd.

Als hoogtepunt van de herdenkingsactiviteiten in de Sowjet-Unie moest ongetwijfeld de officiële viering gelden, die op 2 november in Moskou begon*) en die op de eigenlijke herdenkingsdag (7 november) culmineerde in een ouderwetse militaire wapenschouw op het Rode Plein.

Het is achteraf gezien de vraag of deze officiële herdenkingsdagen volledig aan de verwachtingen van de CPSU-leiding hebben voldaan. Natuurlijk werd er - overigens niet alleen van orthodox communistische zijde - lof toegezwaaid aan het Sowjetvolk en de partij en werd de eenheid binnen de internationale beweging hogelijk geprezen. Er vielen echter ook dissonanten te bespeuren, die niet zozeer belichaamd werden in de afwezigheid van de CP-en van China en Albanië - die afwezigheid was verwacht - als wel in verwickelingen rond de Euro-CP-en en de nogal demonstratieve onafhankelijke opstelling van de Roemeense partij- en regeringsleider CEAUSESCU. Toch zijn het juist deze dissonanten en de interpretatie daarvan, die de viering interessant maken.

CEAUSESCU BENADRUKT AUTONOME OPSTELLING

Net als de andere Oosteuropese leiders was CEAUSESCU op 2 november aanwezig bij de bijeenkomst, waarmee de viering werd geopend, maar hij verliet Moskou al weer op de derde en keerde niet terug voor de militair-

*) De plechtigheden werden op die dag geopend met een bijeenkomst, die o.m. werd bijgewoond door 123 buitenlandse partij- en regeringsdelegaties (w.o. ook niet-communistische) uit 104 landen. Daaronder bevond zich ook een tweemansdelegatie van de CPN o.l.v. partijvoorzitter HOEKSTRA.

re parade waarmee op 7 november de feestelijkheden werden afgesloten. Aanvankelijk zou dit - aldus de "Neue Zürcher Zeitung" van 2 november - in de bedoeling hebben gelegen. CEAUSESCU's vertrek op 3 november lijkt niet verklaard te kunnen worden door gebeurtenissen in Roemenië zelf, waardoor zijn terugkeer geboden was. Het lijkt evenmin iets te maken te hebben met zijn gezondheidstoestand, want op 7 november (de dag van de parade) was hij heel wel in staat om de naar hun land terugkerende ambassadeurs van de Verenigde Staten en Joegoslavië te ontvangen.

De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat CEAUSESCU voor de zoveelste keer uiting heeft willen geven aan zijn onafhankelijke opstelling t.o.v. de CPSU. Daarvan had hij overigens ook al op 2 november blijk gegeven toen hij in zijn rede in Moskou tijdens de openingsbijeenkomst het recht van iedere partij had benadrukt om haar beleid onafhankelijk te bepalen. Datzelfde werd trouwens ook op 7 november tijdens de Roemeense herdenking van de Oktoberrevolutie gedaan door vice-president en Politiek Executief Comité-lid BO , een bijeenkomst die door CEAUSESCU overigens niet werd bijgewoond. Voor Sowjet-ambassadeur DR vormde een en ander toen aanleiding om in zijn toespraak te wijzen op het principe van het proletarisch internationalisme (dat de relaties regelt tussen CP-en) en op de samenwerking binnen het Warschau-pact en de Comecon, daarmee impliciet kritiek leverend op de Roemeense onafhankelijke opstelling.

INCIDENTEN ROND DE EURO-CP-EN

Net als de Roemeense partijleider hebben de leiders van de Euro-CP-en van de herdenking van de Oktoberrevolutie gebruik gemaakt om blijk te geven van hun autonome opstelling.

Deels gebeurde dat door de herdenkingsplechtigheid in Moskou niet bij te wonen zoals de Franse CP-leider MA , deels gebeurde dat door wat de delegatieleiders van deze Euro-CP-en tijdens hun toespraken te berde brachten.

Secretaris-generaal BEL van de Italiaanse CP wees erop dat ieder land een socialisme naar eigen model moet ontwikkelen en benadruk-

te de betekenis van de democratische vrijheden voor oppositionele burgers. Zijn collega van de Britse CP, McL, sprak zich uit voor een meerpartijen-systeem, waarin zelfs partijen die het socialisme "vijandig" zijn, het recht hebben om in verkiezingen te werven naar de steun van het volk.

De meest geprononceerde representant van het Eurocommunisme, Santiago CA van de Spaanse CP, kreeg in tegenstelling tot BE en McL niet de gelegenheid om zijn zegje te doen. Van Sowjet-zijde werd deze beslissing door CC-lid en Prawda-hoofdredacteur AF op nogal cryptische wijze gemotiveerd door erop te wijzen dat CA pas op 2 november 's-avonds was gearriveerd en dat hem toen was meegedeeld dat het vanwege zijn late aankomst nauwelijks meer mogelijk was hem het woord te laten voeren. Wel kreeg CA toen het aanbod om zijn rede te houden tijdens een andere herdenkingsbijeenkomst in Moskou dan wel elders, hetgeen door de Spaanse partijleider werd afgewezen. CA zei - toen hij later gevraagd werd naar de inhoud van zijn toespraak - dat hij een aantal opmerkingen had willen maken over "onze opvatting van socialisme, over democratie en over meningsverscheidenheid".

CA keerde overigens uit protest tegen deze behandeling voortijdig naar Spanje terug, waar hij uitbundig werd binnengehaald.

De Franse CP-delegatie voegde aan de afwezigheid van MA nog een verdergaand affront toe. De leiders van de afvaardiging, de Politburoleden LA en KA, stelden namelijk dat zij in de rede van CPSU-secretaris-generaal BREZJNEW tijdens de herdenkingsbijeenkomst "niets essentieels" hadden kunnen ontdekken*). Met name noemden de Fransen het een omissie dat BREZJNEW niets had gezegd over "de vergissingen in het verleden". Over de weigering aan CA om zijn toespraak te houden zeiden zij: "Als dit een daad van censuur is, is het ontoelaatbaar".

Aan deze incidenten rond de viering van de Oktoberrevolutie kunnen er overigens nog enkele worden toegevoegd, zoals bijv. het feit dat

*) BREZJNEW besteedde o.a. aandacht aan de binnenlandse toestand, aan de verhouding met de Verenigde Staten en China en aan de partijen in de "kapitalistische landen".

MA ostentatief niet deelnam aan een in Parijs georganiseerde herdenking en het feit dat zowel BEL als de Franse vertegenwoordigers LA en KA - evenals uiteraard CA - niet aanwezig waren bij de 7 november-parade op het Rode Plein.

Curieus is het incident rond de Zweedse CP-vertegenwoordiging bij de herdenkingsconferentie: zowel de autonoom gezinde Linkse Partij Communisten (VPK) als de orthodoxe Arbeiders Partij Communisten (APK) waren vertegenwoordigd. De laatste heeft zich begin van dit jaar van de VPK afgesplitst wegens de kritiek op de Sowjet-Unie en de Eurocommunistische koers van deze partij. Beide partijen beschouwen zichzelf als de enige echte Zweedse CP en speciaal de VPK was onaangenaam getroffen door de aanwezigheid in Moskou van de concurrent.

Het politiek bureau van de partij laakte de Sowjet-leiders met een verklaring die stelde dat de VPK "uiterst verrast was over het feit dat de CPSU betrekkingen onderhoudt met een kleine sectarische groep, die zich heeft afgescheiden". De verklaring noemde dit "in strijd met de principes van samenwerking tussen de communistische en arbeiderspartijen, die tijdens de conferentie van (Oost- en Westeuropese CP-en in Oost-) Berlijn in 1976 zijn overeengekomen".

De reactie van Sowjetzijde op deze klacht was nogal lakoniek. Men stelde dat men nu eenmaal het feit te accepteren had dat er twee Zweedse CP-en zijn. Dit mocht een aanvaardbaar antwoord lijken en de indruk wekken als zou de CPSU vermijden in deze kwestie partij te kiezen. In werkelijkheid deed zij dit laatste wel degelijk, want door de afgesplitste groep uit te nodigen gaf Moskou deze erkenning en daarmee een steun in de rug tegen de VKP.

Bovendien is het door de CPSU ingenomen standpunt niet zo vanzelfsprekend dat zij het algemeen toepasbaar vindt. In Griekenland zijn bijv. ook twee CP-en, waarvan de een kritisch staat t.o.v. de Sowjet-Unie en de ander volledig op Moskou is georiënteerd. Toch is de CPSU er nooit toe overgegaan de eerste uit te nodigen, laat staan te erkennen. Omgekeerd heeft zij de concurrent van de CP-Groot Brittannië, deze zomer afgesplitst omdat de CPGB zich onvoldoende pro-Sowjet zou opstellen, geen openlijke steun gegeven. Weer anders was de houding tegenover de CP van

LI: , een orthodoxe afsplitsing van de Spaanse CP van CA , die na de Tsjechoslowaakse crisis in 1968 als concurrerende Spaanse CP optrad. Aanvankelijk werd LI door Moskou gesteund, later koos de CPSU voor CA toen bleek dat hij zich gemakkelijk handhaafde.

De CPSU lijkt in dit soort kwesties derhalve nogal verschillend en zelfs opportunistisch te werk te gaan.

DE AUTONOME CP-EN EN HUN SOLIDARITEIT MET MOSKOU

De in het voorgaande omschreven incidenten doen de vraag rijzen in hoeverre deze nu werkelijk tekenend zijn voor de onderlinge verhoudingen. Opmerkelijk is dat ook de 60e verjaardag van de Oktoberrevolutie voor de autonome en Eurocommunistische partijen weer niet de aanleiding is geworden tot een diepgaande kritische analyse van de Sowjetsamenleving. Integendeel, verheerlijking en uitingen van solidariteit bepalen in hoge mate de toon van de herdenkingsartikelen in de pers van deze partijen.

Zo komt de Franse CP met het bekende contrastbeeld van de "economische, sociaal en cultureel" alsmaar opbloeiende Sowjet-Unie versus de door "acute crisis" geteisterde kapitalistische wereld. Voor de Belgische CP, die eveneens Eurocommunistische sympathieën koestert, is de Sowjet-Unie de macht aan de zijde waarvan men strijdt voor de veiligheid en samenwerking in Europa en voor ontwapening in de wereld. Voor de CP-Groot-Brittannië is de Sowjet-Unie de "hoofdfactor" in het wereld-omvattende proces dat de krachtsverhoudingen ten nadele van "het imperialisme" doet veranderen. Bij de Italiaanse en in mindere mate zelfs bij de Spaanse CP vindt men soortgelijke uitspraken.

Voor al deze partijen blijft de Oktoberrevolutie, zo stellen zij het zelf, de "unieke en fundamentele" gebeurtenis en de Sowjet-Unie de macht die, door het enkele feit dat zij er is, het mogelijk maakt dat elders in de vijandige kapitalistische wereld CP-en kunnen bestaan, zich handhaven en zich ontwikkelen.

Voor de Eurocommunisten blijft de Sowjet-Unie zoal niet in haar huidige vorm dan toch zeker in aanleg het superieure alternatief. Gecon-

fronteerd met het oude Komintern-dogma dat trouw aan de Sowjet-Unie de toetssteen voor elke communist is, zullen al deze partijen afwijzend en verontwaardigd reageren. Dit dogma noemen zij onverenigbaar met hun autonomie t.o.v. Moskou. Wanneer men echter constateert hoezeer deze partijen ook nu weer de Oktoberrevolutie en de daaruit voortgekomen Sowjetstaat als referentiepunt aangrijpen, hoezeer zij zich beijveren zich solidair te verklaren met de revolutie en de Sowjet-Unie, dan krijgt men de indruk dat zij op deze manier zichzelf wel degelijk als echte communisten willen legitimeren. Met andere woorden, dat zij zich innerlijk nog niet van het oude dogma hebben losgemaakt.

Ondanks het feit dat zij dus niet nalaten zich als zelfstandige partijen te presenteren, verklaren zij zich ook uitdrukkelijk solidair met Moskou. Hoe dit precies met elkaar te rijmen valt en hoe de werkelijke verhouding tot de Sowjet-Unie is, wordt daarbij niet duidelijk.

Wel geven gebeurtenissen zoals de herdenking van de Oktoberrevolutie aanleiding tot de gedachte dat de solidariteit overweegt. Deze is immers - dat wordt vaak letterlijk uitgesproken - fundamenteel, terwijl de kritiek op Moskou - uiting van zelfstandigheid - incidenteel is. Toch zijn het juist de beperkte uitingen van kritiek die door Euro-CP-en zelf als volwaardige argumenten voor hun zelfstandigheid tegenover Moskou worden aangevoerd en waarop de publiciteit de aandacht vestigt. Dat dit inderdaad effect heeft, blijkt bijv. uit het feit dat na BE s optreden in Moskou, in Italië opnieuw stemmen opgingen om de inmiddels al grote invloed van de Italiaanse CP op het regeringsbeleid nog verder uit te breiden, mogelijk communistische regeringsdeelname opnieuw aan de orde te stellen. BE immers had door in Moskou pluralisme en burgerlijke vrijheden te onderschrijven, zich onafhankelijk en daarmee in nationaal verband geloofwaardig getoond, aldus bijv. de republikeinse partijvoorzitter LA MA.

Men mag aannemen dat de Eurocommunistische leiders dit verband zelf ook wel zien en het is zeker niet onwaarschijnlijk dat zij er zelfs op spelen. Zo verklaarde de Spaanse partijleider CA na zijn moeilijkheden in Moskou monter dat deze hem (bij de over enige tijd te houden gemeenteraadsverkiezingen) alleen maar stemmen konden opleveren.

Resumerend moet worden gezegd dat net zo min als de autonome CP-en en m.n. de Eurocommunisten zelf de solidariteit met Moskou wegstrepen tegen hun onafhankelijkheid, er voor de buitenstaander aanleiding is dit te doen. De herdenking van de Oktoberrevolutie heeft dit nog eens extra duidelijk gemaakt.

DE CPSU EN HAAR "WAARDERING" VAN DE "AUTONOMEN"

Van de kant van de Sowjet-Unie zelf is overigens in het kader van de viering van de Oktoberrevolutie evenmin een veroordeling uitgesproken over de "autonomen".

Illustratief hiervoor is wat CPSU-leider BREZJNEW in zijn rede van 2 november zei over de partijen in de "kapitalistische landen". Hij stelde dat deze druk doende zijn de strategie en de taktiek te vervolmaken. Daarbij zijn "belangwekkende stellingen" naar voren gekomen, die echter "nog niet volledig (zijn) uitgewerkt" en ook nog wel "aanvechtbaar" zijn. BREZJNEW waarschuwde wel dat de "imperialisten" de solidariteit in de communistische gelederen graag zouden ondermijnen en dat - hoewel communisten wel hun taktiek mogen aanpassen om bondgenoten te krijgen - "onder geen enkele voorwaarde" principes mogen worden opgeofferd om wille van taktische voordelen.

Belangrijker voor een inschatting van wat van Sowjetzijde gedacht wordt over de "autonome" CP-en is echter wat tijdens een internationale wetenschappelijke conferentie over de betekenis van de Oktoberrevolutie in de huidige tijd (10-12 november, Moskou*) gezegd is over het modelkarakter van deze revolutie, over het proletarisch internationalisme en over het Eurocommunisme.

CPSU-Politburolid en CC-secretaris SO. nam de twee eerste onderwerpen voor zijn rekening. Na gesteld te hebben dat het wereldsocia-

*) Aan deze bijeenkomst werd deelgenomen door vertegenwoordigers van 70 CP-en. De CP-Spanje was niet vertegenwoordigd, Euro-CP-en als die van Italië en Frankrijk daarentegen wel. De CPN was vertegenwoordigd door DB-lid Jaap WOLFF.

lisme - gelet op de ontwikkelingen - onmiskenbaar in opkomst is en dat het kapitalisme aan kracht verliest, benadrukte hij dat "de ervaringen, die bij succesvolle revoluties in Europa, Azië en Latijns-Amerika zijn opgedaan, de juistheid bewijzen van de leninistische opvatting volgens welke het onvermijdelijk is dat de basisprincipes van de Oktober-revolutie op internationaal niveau opnieuw toepassing zullen vinden". Een van de hoofdvoorwaarden voor een succesvolle overgang van het kapitalisme naar het "socialisme" noemde hij wel de toepassing van het principe van het proletarisch internationalisme in de relaties tussen CP-en.

SO: maakte door deze opmerking voor de zoveelste keer duidelijk dat de CPSU in Sowjet-opvattingen binnen de communistische wereldbeweging als voorbeeld moet blijven dienen voor andere CP-en.

Het proletarisch internationalisme*) is immers het principe op basis waarvan CP-en verplicht zijn tot samenwerking, eenheid, wederzijdse steun en solidariteit. In Sowjet-opvattingen moet dit stoelen op ideologische eenheid en cohesie en op een voortdurende strijd tot behoud van de zuiverheid van het marxisme-leninisme. Dat betekent niet dat er geen verschillen op kunnen treden. Op ondergeschikte punten zijn variaties toegestaan, maar revisionistische en nationalistische afwijkingen moeten worden aangepakt. Dat de sleutelrol daarbij toevalt aan de CPSU is een uitgangspunt dat Moskou niet wenst op te geven. De CPSU is immers het meest ver gevorderd op de weg die moet leiden naar de communistische heilstaat. De andere CP-en verkeren alle nog in een vroegere en soms zelfs in een pre-revolutionaire fase.

Tegen deze achtergrond zijn de opmerkingen van plv. Politburolid en CC-secretaris POI over het verschijnsel Eurocommunisme belangrijk. Hij noemde dit ter conferentie een uitvinding van de bourgeoisie, van het imperialisme en (voor het eerst) van de leiding van de Chinese CP.

Hij sprak over de politieke lijn van sommige Euro-CP-en als over "varianties", die door imperialistische kringen en door de machthebbers

*) Tijdens de pan-Europese CP-en conferentie van 1976 in Berlijn werd deze term op aandrang van de "autonome" Europese CP-en vervangen door het minder beladen begrip "internationalistische solidariteit". In een later stadium werd van Sowjetzijde de term "proletarisch internationalisme" echter weer gehanteerd.

in Peking als "tegenstellingen" worden gekwalificeerd met het doel een splitsing tot stand te brengen.

PO s woorden maakten derhalve duidelijk dat de CPSU bereid is het optreden van de Euro-CP-en op dit moment nog niet te beschouwen als in strijd met de voor haar ware leer. Ook voor wat de toekomst betreft was de boodschap duidelijk: de CPSU zal aan dit standpunt vasthouden, vooropgesteld dat de Euro-CP-en de term Eurocommunisme niet hanteren als een beschrijving van hun standpunten en vooropgesteld dat zij slechts "variatiës" in de leer aanbrengen. Welke instantie zal vaststellen wat "variatiës" zijn en wat "revisionistische afwijkingen", was door SO al duidelijk gemaakt.

Zowel in PO ls woorden als in die van SO zat een duidelijke waarschuwing: "autonome" en Euro-CP-en mogen best eigen geluiden laten horen, maar er zijn grenzen. Het Oktoberrevolutie-model moet niet worden verworpen, het proletarisch internationalisme blijft van kracht en de CPSU bepaalt de te tolereren "variatiës".

Hoe de "autonome" en m.n. de Euro-CP-en deze nieuwe waarschuwing hebben opgevat, is niet bekend. Er zijn geen reacties gepubliceerd en zelfs in hun eigen organen hebben bijv. de Euro-CP-en - voor zover dezerzijds bekend - nog geen commentaar gegeven. Het staat wel vast dat de conferentie een dag eerder was beëindigd dan in de bedoeling lag, terwijl er bovendien geen slotcommuniqué werd verspreid. Dit kan wijzen op meningsverschillen ter conferentie, die in de toekomst dan wel op de een of andere wijze in de openbaarheid zullen komen.

*
* *

CPN-DELEGATIE BIJ HERDENKING OKTOBERREVOLUTIE IN MOSKOU

Sinds de formele normalisering van de betrekkingen tussen de CPN en de CPSU in april 1977 is de verstandhouding tussen beide partijen onmiskenbaar nog verder verbeterd. Dit ondanks de interne partijstrijd rond de persoon van de heer De GROOT, die aanvankelijk de toenadering tot de communistische wereldbeweging dreigde te verstoren. Dat het intussen ook de huidige CPN-leiding wel degelijk ernst is met die verdere verzoening bleek uit de eind oktober gepubliceerde stellingen voor het in januari 1978 te houden 26ste CPN-congres, waarin de socialistische landen "onmisbare bondgenoten" voor de Nederlandse arbeidersklasse worden genoemd en solidariteit wordt betuigd met de opontspanning en vreedzame coëxistentie gerichte koers van de Sowjet-Unie.

In de loop van de maand oktober dreigde er evenwel een kink in de kabel te komen, toen de inmiddels door de partijleiding buiten spel gezette heer De GROOT aanstalte maakte om op grond van een vroegere uitnodiging naar de Sowjet-Unie af te reizen ter bijwoning van de viering van de 60ste verjaardag van de Oktoberrevolutie. Na haastig overleg werd evenwel de reis van de heer De GROOT teruggebracht tot een zuiver privé-bezoek, terwijl een officiële CPN-delegatie werd uitgenodigd om de revolutieherdenking in Moskou luister te komen bijzetten.

Op 29 oktober reisde deze delegatie bestaande uit partijvoorzitter H. HOEKSTRA en dagelijks bestuurslid H. KLEUVER naar de Sowjet-hoofdstad. Zij werd daar begroet door FE [naam], lid van het CC van de CPSU en plaatsvervangend president van de Academie van Wetenschappen, en ZA [naam], kandidaat-lid van het CC van de CPSU en eerste plaatsvervangend hoofd van de internationale afdeling van het CC, alsmede door een aantal verantwoordelijke medewerkers van het CC.

Op 2 en 3 november was de CPN-delegatie aanwezig op de feestelijke herdenkings-zitting van de voornaamste leidinggevende organen van de Sowjet-Unie.

De volgende dag had zij een ontmoeting met Politburo-lid en CPSU-secretaris SO [naam] en de al eerder genoemde ZA [naam]. Volgens het op 7 november in De Waarheid gepubliceerde verslag werd bij die gelegenheid

gesproken over een aantal actuele vraagstukken inzake de internationale situatie, de communistische wereldbeweging en andere kwesties van wederzijds belang. De vertegenwoordigers van CPSU en CPN onderstreepten het streven van beide partijen om de wederzijdse betrekkingen te ontwikkelen en te verdiepen. In het bijzonder werd gesproken over de strijd van de Nederlandse communisten ter verdediging van de elementaire belangen van de arbeidersklasse en alle werkende mensen, hun strijd tegen de bewapeningswedloop en met name hun acties tegen de neutronenbom. Wat dit laatste betreft, zou de CPN-delegatie het plan geopperd hebben een internationaal forum tegen de neutronenbom te organiseren. De CPSU-vertegenwoordigers zouden hierop positief hebben gereageerd en beloofd hebben een sterke delegatie af te vaardigen naar dit forum dat inmiddels geplanned is voor 18 maart 1978 in Amsterdam. Het gesprek tussen beide delegaties vond plaats in een "vriendschappelijke atmosfeer" en bevestigde dat de CPSU de CPN als een volwaardige partij erkent.

Nog op diezelfde dag sprak de CPN-voorzitter de arbeiders van een Moskouse fabriek toe. De tekst van deze toespraak werd in zijn geheel afgedrukt in "De Prawda", terwijl "De Waarheid" er pas op 14 november een summiere samenvatting van gaf, waarin een aantal markante uitspraken ontbrak, die kennelijk (nog) niet geschikt werden bevonden voor binnenlands gebruik. Onvermeld liet "De Waarheid" bijvoorbeeld de uitspraak van de heer HOEKSTRA dat "de mensen in de socialistische landen en de werkers in de kapitalistische landen allesoverheersende gemeenschappelijke belangen hebben". Daarmee onderschreef de heer HOEKSTRA in feite het orthodox communistische beginsel van proletarisch internationalisme, dat elke nationale loyaliteit volstrekt ondergeschikt maakt aan de internationale solidariteit met de socialistische wereld.

Ook in het felicitatietelegram van het CPN-bestuur aan het CC van de CPSU ter gelegenheid van de verjaardag van de Oktoberrevolutie kwam een dergelijke formulering voor, die evenmin "De Waarheid" haalde. Het CPN-partijblad verzweeg dit telegram overigens in zijn geheel, evenals trouwens het bezoek van CPN-bestuurder Jacob WOLFF aan Moskou en diens deelname aan de internationale wetenschappelijk theoretische conferentie over de betekenis van de Oktoberrevolutie voor de huidige tijd, die daar

van 10 tot 12 november gehouden werd. "De Prawda" van 12 november maakte daarentegen wel degelijk melding van de aanwezigheid en de toespraak van de heer WOLFF op die conferentie.

Blijkens een communiqué in "De Waarheid" van 16 november heeft het dagelijks bestuur (DB) van de CPN tijdens een vergadering op 14 november het optreden van de tweemans-delegatie in de Sowjet-Unie besproken en goedgekeurd. Het DB voegde daaraan toe dat dit bezoek een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het streven van de CPN naar eenheid in de internationale communistische beweging.

Uit de aangehaalde uitspraken van de CPN-voorzitter en de goedkeuring, die het DB daaraan gegeven heeft, zou afgeleid kunnen worden dat de CPN weer geheel op de Sowjet-lijn zit. Vooral nog lijkt die conclusie wat voorbarig, omdat de CPN ook werkt aan verbetering van haar betrekkingen met CP-en, die nadrukkelijk een autonome koers voorstaan, zoals de CP van Roemenië.

Vermeldenswaard is tenslotte nog de "afgang" van de heer De GROOT in de Sowjet-Unie. Na zijn aankomst op 15 oktober in de Sowjet-hoofdstad, zou hij daar geprobeerd hebben CPSU-autoriteiten in te schakelen om te bemiddelen in zijn conflict met de CPN-leiding. Dit verzoek zou afgewezen zijn waarna de heer De GROOT demonstratief voortijdig op 7 november, de dag waarop de feestelijkheden hun hoogtepunt vonden in de grote parade op het Rode Plein, naar huis terugkeerde. Kennelijk is men in de Sowjet-Unie tot het inzicht gekomen dat een CPN zonder de heer De GROOT toch altijd meer waard is dan een de GROOT zonder CPN.

CPN-WERKLOZENWERK OP LAAG PITJE

Terwijl in de op 28 oktober j.l. gepubliceerde stellingen voor het komende congres van de CPN nogal wat gebieden genoemd worden, waarop aan de "doorbraak naar een nieuwe coalitie" gewerkt kan worden, blijken slechts op een tweetal terreinen de zaken naar tevredenheid van de partijleiding te verlopen. In verklaringen die het DB naar aanleiding van de kabinetsformatie in De Waarheid liet afdrukken (resp. op 7 en 22 november j.l.) worden alleen de strijd tegen de bedrijfssluitingen en de actie tegen de neutronenbom genoemd als voorbeelden van "buitenparlementaire actie, die een democratische druk kan uitoefenen en ook reeds uitoefent op het parlement".

Opvallend is dat noch in de congresstellingen, noch in de DB-verklaringen gesproken wordt over de rol die de Werklozen Belangen Verenigingen (WBV'en) in dit geheel kunnen spelen. Deze verenigingen - momenteel 27 in getal - zijn in de loop van dit jaar op initiatief van de CPN opgericht. In de interne partij-instructie is herhaaldelijk op het belang van de totstandkoming van dergelijke verenigingen gewezen, waarbij voorop werd gesteld, dat in de besturen alleen maar communisten mochten worden opgenomen of mensen, die zich sterk met de partij verbonden voelen. Op 15 oktober j.l. werd "op initiatief" van de WBV-Sneek en de WBV-Amsterdam een landelijk beraad gehouden van vertegenwoordigers van de plaatselijke verenigingen om te komen tot de oprichting van een overkoepelende Landelijke Werklozen Belangen Vereniging (LWBV). Op deze bijeenkomst werd besloten, dat de heer F. ME. de leiding van de LWBV op zich zal nemen en dat het hoofdbestuur zal worden samengesteld uit een vertegenwoordiger per aangesloten plaatselijke vereniging. Het bestuur kreeg de taak een congres voor te bereiden waarop de landelijke vereniging definitieve vorm kan krijgen. Daarop vooruitlopend zijn de plaatselijke verenigingen omgevormd tot afdelingen van de LWBV.

Sedertdien is van de WBV'en betrekkelijk weinig meer vernomen. Enerzijds vindt dit zijn oorzaak in het feit, dat de ledenaantallen van de verenigingen slechts langzaam stijgen - de meeste bestaan uit nauwe-

lijks meer dan een bestuur - anderzijds is dit te verklaren vanuit de veranderde visie van de CPN op het werklozenwerk. Meer dan voorheen ziet de partij de strijd tegen de werkloosheid primair als een strijd tegen bedrijfssluitingen. Zij is zich daarom meer gaan richten op de werkers, die uit het arbeidsproces gestoten dreigen te worden, dan op hen die reeds daarbuiten zijn beland.

*
* * *

CPN EN DE GEZONDHEIDSZORG

In de congresstellingen en ook in het daarbij behorende documentatiemateriaal dat De Waarheid in de loop van november publiceerde, wijst de CPN op de steeds meer gedifferentieerde samenstelling van de arbeidersbeweging. "Het moderne industrie-proletariaat en alles wat daarmee verbonden is hebben gemeen dat ze uitgebuit worden" Van deze "verbondenen" timmert de door de CPN gedomineerde organisatie voor werkers in ziekenhuizen, psychiatrische inrichtingen e.d., te weten het LAK (Landelijk Aktiekomitee Gezondheidszorg), het meest aan de weg.

Het LAK had een belangrijk aandeel in een op 12 november in Amsterdam gehouden landelijke manifestatie voor de betaling van leerling-verpleegkundigen tijdens de vooropleiding. De organisatie van dit evenement was in handen van het LAK, het ANJV (dat in de congresstellingen, voor wie daaraan nog mocht twijfelen, door de CPN "de met haar verbonden jeugdorganisatie" genoemd wordt) en de KWJ-Beweging van Werkende Jongeren. In een speciale instructiebrief aan de districten wees het DB bij monde van de heer J. IJ op het belang van deze actie "om het verloop van de CAO-onderhandelingen te beïnvloeden": "Gezien het optreden voor de belangen van het ziekenhuispersoneel verdient het LAK hierbij alle steun van onze partijgenoten."

Van 21 t/m 25 november werd op initiatief van het LAK een landelijke actieweek gehouden tegen de bezuinigingen in de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening. Naast het LAK prijken de namen van diverse organisaties van zogeheten eerstelijns werkers (gezinshulpen, wijkverpleegkundigen, maatschappelijk werkers) op de oproepen tot activiteit in deze week, die afgesloten werd met een manifestatie in Amsterdam. Van deze eerstelijns-organisaties treden de Landelijke Actiegroep Gezinsverzorging (LAG), de Landelijke Actiegroep Wijkverpleging (LAW) en het Amsterdams Initiatiefkomitee "Versterking van de Eerste Lijn" het meest op de voorgrond, en in alle drie spelen CPN'ers de hoofdrol.

Bedenkt men, dat de CPN-bedrijfsgroep gezondheidszorg kan rekenen op een kleine tweehonderd mensen, die direct benaderbaar zijn voor adhe-

sie met allerlei CPN-acties, dan wordt duidelijk, dat het totaal aantal personen, dat aan bovengenoemde actieweek heeft deelgenomen (zo'n zeshonderd), nog niet direct wijst op een CPN-"doorbraak" in deze sfeer.

VIERDE CONGRES IKB: EEN "SOCIALISTIES BLOK"

VAN PROPAGANDA-GROEP NAAR POLITIEKE PARTIJ

Aan de Staten- en Gemeenteraadsverkiezingen in het voorjaar van 1978 zal ook worden deelgenomen door een "Socialisties Blok", waarvan de kern gevormd zal moeten worden door de Internationale Kommunistenbond en andere linkse organisaties, zoals de Bond voor Dienstplichtigen (BVD) de Pacifistisch Socialistische Partij (PSP), het Rood Front Utrecht (ROFU) en de Beweging voor Arbeiders Zelfbeheer (BAZ).

Dit is het voornaamste besluit van het Vierde Nationaal Congres van de IKB, de Nederlandse Sectie van de Vierde Internationale - Tendens Verenigd Secretariaat, dat ultimo oktober j.l. plaatsvond.

Het betekent dat er een eind is gekomen aan het bestaan van een trotskistische buiten-parlementaire groepering in Nederland, die zich uitsluitend bezighield met (heimelijke) beïnvloeding, o.a. vleugelvorming in wél parlementair actief zijnde partijen. Van nu af aan zal de IKB werken aan de opbouw van een revolutionaire partij (links van PvdA en CPN). Aan de totstandkoming van een dergelijke revolutionaire partij zal een "hergroepering" van individuen en organisaties uit de "brede voorhoede" *) moeten voorafgaan. Het "Socialisties Blok" is de eerste aanzet tot deze hergroepering.

Waarom daar nú door de IKB aan begonnen wordt? Omdat "niet rustig geknutseld kan worden aan een werkbaar alternatief voor het reformisme", aldus het antwoord in de Politieke Resolutie van het 4e IKB-congres.

"Hoewel we geen voorspellingen doen over de termijn waarop we in Europa naar grote confrontaties gaan, is één ding duidelijk: de bestaande historische kans voor de socialistische revolutie op Europees vlak mag niet gemist worden.

Onze taken, in de landen waar geen revolutionaire crisis voor de deur staat, bij het organiseren van solidariteit en het

*) Het geheel van sinds mei '68 gepolitiseerden en op hun beurt politiserenden, die ongecoördineerd, veelal buitenparlementair, maatschappijvernieuwend c.q. -veranderend optreden.

onbetrouwbaar maken en houden van het achterland van de internationale reactie kunnen ook niet wachten. We hebben niet alle tijd van de wereld."

En waarom deze "politieke" (lees: parlementaire) presentatie van de IKB zelf? Omdat de IKB nog steeds, ondanks vergroting van de organisatie en een wél toegenomen bekendheid "buiten het politiek gezichtsveld van een willekeurige militant van de arbeidersbeweging die zich politiek gaat oriënteren" staat, aldus - nog steeds - de Politieke Resolutie.

"We moeten herkend en erkend worden als een belangrijke politieke kracht die zinnige dingen te vertellen heeft voor de strijd van het moment.

Hoewel er geen voorschrift bestaat voor het bereiken van dat doel kunnen we wel zeggen dat een propagandistische werking en een optreden in verschillende soorten eenheidswerk geen voldoende middelen zijn. Een algemene politieke presentatie, die gedurende een hele periode samenhangend onder de aandacht van tenminste de brede voorhoede en de kritische elementen in de vakbeweging wordt gebracht, kan er in ruime mate toe bijdragen."

Een medewerker van het weekblad "De Nieuwe Linie" zag in deze koerswijziging van de IKB aanleiding om de lezers van zijn blad de rethorische vraag voor te leggen: Staat de IKB voor een doorbraak? Hij voegde eraan toe:

"Veel kans op zetelwinst is er bij deze verkiezingen natuurlijk niet. Maar de deelname eraan is voor de IKB misschien toch wel een nuttige aanleiding om haar briljante revolutionaire theorieën te toetsen aan de dagelijkse politieke praktijk." (Nieuwe Linie, 2-11-1977).

HET CONGRES

Het Vierde Nationaal Congres van de IKB vond plaats in de jeugdherberg de Eikelenkamp te Rhenen op 29, 30 en 31 oktober 1977 en werd bijgewoond door ongeveer 200 personen.

Het congres viel uiteen in een open en een besloten gedeelte, een unicum in de geschiedenis van de IKB en de groepering waaruit zij is

voortgekomen. (Nederland heeft een Nationale Sectie van de Vierde Internationale sinds 1945, die zich onder verschillende namen heeft georganiseerd.)

Het open gedeelte van het congres werd - behalve door leden, kandidaat-leden en sympathisanten van de IKB - bijgewoond door vertegenwoordigers van de Bond voor Dienstplichtigen, de Pacifistisch Socialistische Partij, het Rood Front Utrecht en het Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties. De Duitse (GIM) en Belgische (RAL) zusterorganisaties van de IKB hadden afgevaardigden gestuurd en ook een lid van het "Verenigd Secretariaat" (leidinggevend orgaan van de gelijknamige Tendens) was aanwezig.

De Beweging voor Arbeiders Zelfbeheer, eveneens een Nederlandse trotskistische groepering, maar behorend tot de "pabloïstische tendens" was met kennisgeving afwezig, o.m. vanwege het feit, dat zij zelf op 29 en 30 oktober in conferentie bijeen was.

De Communistische Partij Nederland had in het geheel niet op de uitnodiging gereageerd.

In aanwezigheid van de gasten werden vier resoluties behandeld: de Politieke Resolutie en drie resoluties die betrekking hadden op de milieus waarin de IKB met name wil "intervenieren" (lees:invloed uitoefenen). Deze milieus zijn: de Vakbeweging, de Vrouwen-emancipatiebeweging en het Studenten-milieu.

De zogenaamde "Vrouwenresolutie" leverde de meest verhitte discussies van het congres op. Het ging daarbij met name om de vraag, welke houding de IKB(-vrouwen) moest(en) aannemen tegenover het niet autonoom genoeg en té parlementair gericht geachte (landelijk) comité "Wij Vrouwen Eisen" (WVE).

Hoe hoog de discussies opliepen en (dus) verwarrend werkten, moge wel blijken uit het feit dat Herman PI. (één van de leiders van de IKB) zich geroepen voelde in het partijorgaan van zijn groepering, Proletaries Links, de redactie ervan op de vingers te tikken, omdat deze een te tendentieuze en onjuiste weergave had gegeven van de discussies en besluitvorming rond bovengenoemd thema.

Tijdens het besloten gedeelte werden "organisatorische" zaken besproken, zoals een gewijzigde contributie-regeling, verkiezing van een nieuw Centraal Comité en een wijziging in de statuten van de IKB (i.p.v. afdelingen zullen cellen de basiseenheid van de organisatie worden).

Het blad "Proletaries Links" zal m.i.v. 1 maart 1978, i.p.v. om de twee weken, iedere week moeten verschijnen. Het krijgt een andere naam ("Klassenstrijd") en wordt, i.p.v. een blad (alleen) voor degenen die geïnteresseerd zijn in de IKB, een "open politiek platform", waarin geheel links-Nederland, met name de groeperingen die in aanmerking komen voor de beoogde "hergroepering", aan het woord kan komen.

CAMPAGNE

Terstond na het congres is er een begin gemaakt met een grote (financiële) campagne "om de eenheidspolitiek mogelijk te maken". Immers voor een dergelijke politiek - inclusief een intensievere presentatie en dus versterking en "profilering" van de eigen organisatie, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan, waarvan met name genoemd kunnen worden de bekostiging van de omschakeling van PL in Klassenstrijd, de aanstelling en salariëring van vrijgestelden (o.a. voor het partij- orgaan) en de huur van "partij-gebouwen".

CONCLUSIE

Stonden de eerste drie congressen van de IKB in het teken van de organisatie-opbouw, met het vierde heeft de IKB een eerste aanzet gegeven tot de "Interventie", waarover al enige tijd gesproken werd, een "interventie" in de "anti-kapitalistische strijd", waarbij de IKB zich niet solitair zal opstellen maar samen met andere organisaties het (volgens de IKB aanwezige) politiek vacuüm links van de "reformistische" partijen (PvdA, CPN) wil opvullen.

De IKB hoopt een hergroepering te kunnen realiseren van en binnen de "brede voorhoede" (BV), die na de turbulente dagen van mei 1968 is ontstaan maar verdeeld is gebleven.

De IKB conformeert zich met deze koerswijziging volledig aan besluiten die eerder genomen zijn door het hoogste orgaan van haar (internationale) Tendens, het Wereldcongres, dat voor het laatst in februari 1974 bijeenkwam en dat mogelijk medio 1978 voor de elfde maal zal plaatsvinden.

RECHTS-EXTREME GROEPERINGS

DE NEDERLANDSE VOLKSUNIE (NVU)

In de afgelopen tijd hebben zich wat strubbelingen voorgedaan binnen de N.V.U.-gelederen. Strubbelingen, die de geringe activiteit die de N.V.U. momenteel naar buiten toe ontplooit, kan verklaren. Zo werd de N.V.J.*)-leider Martin SC (zie M.O. 4-77) te verstaan gegeven, dat hij niet langer geaccepteerd werd als N.V.U.-lid, omdat hij bleek te zijn overgelopen naar Constructief Jong Nederland, de jeugdorganisatie van het Oud Strijders Legioen. In het O.S.L.-blad "Stavast" is al éénmaal een artikel van zijn hand verschenen. Een groter probleem vormde een groep leden rond Joep SI in Amsterdam. Zij zouden een "staatsgreep" binnen de N.V.U. willen plegen, om zo de macht over te nemen van Joep GLIMMERVEEN, die blijkbaar niet zo'n onbetwist leider is als hijzelf steeds dacht. GLIMMERVEEN reageerde in eerste opwelling verbitterd met de aankondiging van zijn aftreden als voorzitter van de N.V.U. Daar het partijkader echter wel inzag, dat GLIMMERVEEN één van de drijvende krachten van de N.V.U. is, heeft het - tenslotte met succes - de voorzitter van deze stap weten te weerhouden. Dat SI na deze affaire zijn roeyement tegemoet kon zien, lag voor de hand.

Een mooie gelegenheid om dit roeyement bekend te maken bood de oprichtingsvergadering van de regio Amsterdam van de N.V.U. op 24 november j.l., waaraan door 25 N.V.U.-leden werd deelgenomen. Speciaal hiervoor toog een aantal bestuursleden, onder wie GLIMMERVEEN naar Amsterdam. Al snel ontspon zich een heftige woordenwisseling tussen GLIMMERVEEN en SI waarna SI verzocht werd het pand en de N.V.U. te verlaten.

Zoals verwacht kon worden hebben diverse aanhangers van SI inmiddels hun N.V.U.-lidmaatschap opgezegd. Dit waren over het algemeen jonge, zeer actieve leden, zodat er nu weliswaar een "regio Amsterdam" bestaat, maar er niet hoeft te worden gerekend op een verhoogde N.V.U.-

*) Nederlands Volksnationalistisch Jeugdverbond.

activiteit in deze stad.

SI en zijn groep zijn inmiddels "voor zichzelf begonnen". Er wordt gesproken over een Nederlandse Militanten Orde (naar voorbeeld van de Vlaamse Militanten Orde), die met behulp van het omstreden ex-N.V.U.-lid Rob BO opgericht zou worden. BO zou over ruime financiën beschikken, wellicht doordat hij bij diverse gelegenheden, vooral in het buitenland, T-shirts heeft verkocht met de beeltenis van Adolf HITLER. Hij is ook de organisator van de demonstratie pro-Zuid-Afrika en Rhodesië op 10 december j.l. in 's-Gravenhage door het "Voortrekkers-comité" (n.a.w. een door hemzelf voor die gelegenheid opgericht comité).

Nu de kwestie-SC en de dieper ingrijpende affaire-SI achter de rug zijn, kan de N.V.U. zich gaan voorbereiden op de campagne voor de Gemeenteraads- en Statenverkiezingen in het voorjaar van 1978.

*
*
*

ZUIDMOLUKKERS

Na een periode van ogenschijnlijke rust is er momenteel sprake van een intensieve discussie binnen de Zuidmolukse gemeenschap over enkele actuele aangelegenheden die eveneens grote aandacht krijgen in de pers. Het betreft hier onder meer de missie van ex-ambassadeur De FR (Indonesisch diplomaat van Molukse origine) en de oriëntatie-reizen van Zuidmolukkers naar Indonesië en de Molukken.

ACTIVITEITEN VAN EX-AMBASSADEUR DE FRETES

Medio november 1977 arriveerde De FR in Nederland, alwaar hij contact zocht met vooraanstaande figuren binnen de Zuidmolukse samenleving als Ir MANUSAMA, welzijnswerker H. SI uit Assen en het bestuur van de Staf Missie Militer. Het belangrijkste onderwerp van gesprek was (en is nog steeds) het vraagstuk van autonomie voor de Molukken.

De FR heeft naar voren gebracht, dat de Indonesische regering niet onwelwillend staat tegenover een zekere vorm van autonomie voor de Molukken.

Aangenomen mag worden, dat hij daarbij niets anders bedoelt dan de autonomie die bijvoorbeeld op Sumatra en Borneo aanwezig is, alwaar de gouverneurs een zekere vorm van economische verantwoordelijkheid hebben, doch politiek gezien volledig ondergeschikt zijn aan "Djakarta".

Ir MANUSAMA heeft uitgelaten, dat in eerste instantie gestreefd dient te worden naar een herstel van de federatieve staatsstructuur van de Indonesische republiek, waarbinnen de Molukken, in een volgende fase, een autonome positie moeten gaan innemen.

Ir MANUSAMA refereert hierbij naar alle waarschijnlijkheid aan de RTC-overeenkomst van 27 december 1949, toen bepaald werd, dat de Republiek Indonesië gevormd zou gaan worden door een federatie van 16 deelstaten.

In een actualiteitenuitzending van 8 december j.l. gaf Ir MANUSAMA voorts aan, dat hem een structuur voor ogen stond voor de Molukken zoals

Nederland binnen EEG-verband.

Gesteld kan worden, dat, hoewel er een levendige discussie op gang is gekomen en een dialoog tussen de Zuidmolukkers en de Indonesische autoriteiten een positieve indruk wekken, de wederzijdse interpretatie van het begrip autonomie zozeer uiteenligt, dat op korte termijn zeker geen positieve resultaten verwacht mogen worden.

ORIËNTATIE-REIZEN VAN ZUIDMOLUKKERS

De grote publiciteit rond de zogenaamde "oriëntatie-reizen" van Zuidmolukkers uit diverse geledingen van de Molukse samenleving wekken eveneens de indruk, dat er een ontwikkeling gaande is die een duidelijke stap in de goede richting inhoudt.

Op 21 november 1977 vertrokken N. SO en T. TH, beiden "vooraanstaande" jongeren uit Bovensmilde voor een bezoek van drie weken naar Indonesië en Ambon, alwaar met Indonesische en Ambonese autoriteiten gediscussieerd werd over het vraagstuk van de autonomie en de beleving van de RMS-strijd in Nederland.

Vooralsnog lijkt in deze contacten nog eens naar voren te zijn gekomen dat er sprake is van een groot verschil van mening over elkaars opvattingen en dat de Molukkers op Ambon weinig begrip kunnen opbrengen voor het in Nederland levende ideaal van de Vrije RMS.

Belangrijker dan hun eerste, via de pers geuite reacties zullen de verklaringen van SO en TH na terugkeer in Nederland zijn. Van betekenis in dit verband zijn de uitlatingen van Ir MANUSAMA en Drs MU (vice-voorzitter van de Badan Persatuan). Beiden hebben zich in negatieve zin uitgelaten over deze "indoctrinatie-reizen".

Ook van de voorgenomen bezoeken aan Indonesië en de Molukken van enkele andere Zuidmolukkers zoals Dr MA en "ex-minister" KU moeten geen directe resultaten worden verwacht.

Hoewel deze Zuidmolukkers nog steeds een grote mate van gezag hebben en hun visie en standpunten gedeeld worden door de meerderheid van de Molukse gemeenschap, is er sprake van een toenemende verwijdering tus-

sen de radicale jongeren en het "oude establishment".

Op langere termijn kan er echter van de oriëntatie-reizen een positieve invloed uitgaan. Het verbreden en uitdiepen van de contactsfeer met de Indoneische autoriteiten en de Molukse samenleving op Ambon is een ontwikkeling waarbinnen begrip voor wederzijdse standpunten zou kunnen ontstaan.

Voor dit moment echter en zolang er binnen de Zuidmolukse gemeenschap in Nederland geen overeenstemming bestaat over inhoud en voorwaarden van de contacten, kunnen deze slechts leiden tot verwarring en desoriëntatie.